

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 24.01.2023 р.)

Завідувач кафедри

доц. В.С. Корнят

**Силабус з навчальної дисципліни «Недержавний сектор у соціальній сфері»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 231 Соціальна робота**

Львів – 2023

Назва дисципліни	Недержавний сектор у соціальній сфері
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 213 Соціальна робота
Викладач (-і)	Танчак Ярина Андріївна, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат економічних наук
Контактна інформація викладача	ел. пошта: yaruna.tanchak@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Середа 15.00-16.30 (Центр соціального розвитку та громадських ініціатив Львівського національного університету імені Івана Франка, вул. Менцинського, 8); онлайн консультації на платформі Zoom.
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/nederzhavnyy-sektor-u-sotsialniy-sferi
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Недержавний сектор у соціальній сфері» є нормативною дисципліною зі спеціальності 231 Соціальна робота для Освітньої програми Соціальна педагогіка, яка викладається у <u>8</u> семестрі в обсязі <u>3</u> кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс «Недержавний сектор у соціальній сфері» викладається для здобувачів першого бакалаврського рівня першого року денної та заочної форми навчання. Підготовка фахівців з соціальної роботи передбачає набуття ними необхідних знань розвитку недержавних організацій та їх ролі в громадянському суспільстві, а також про діяльність НДО щодо надання соціальних послуг, партнерства з органами державної влади та впливу на них в інтересах громадян. Недержавні благодійні інституції вітчизняного та зарубіжного походження постають джерелом перегляду, оновлення та нормалізації надання соціальних послуг категоріям й групам осіб які їх найбільше потребують.
Мета та цілі дисципліни	<u>Мета:</u> Надання знань щодо особливостей діяльності НДО, які вирішують проблеми соціальної сфери, види та типи недержавних організацій, особливості менеджменту, показники їх життєздатності, принципи роботи з волонтерами. <u>Основні завдання навчальної дисципліни:</u> - ознайомити студентів із основними благодійними фондами та організаціями, що мають представництва в Україні;

	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомити з особливостями НДО, які безпосередньо вирішують завдання соціальної роботи: їх види, типи, показники життєздатності, особливості роботи з волонтерами тощо; - сформулювати вміння аналізувати діяльність НДО соціального спрямування за зазначеними критеріями; - ознайомити з діяльністю ресурсних центрів для НДО. <p>Засвоюючи навчальну дисципліну, студенти повинні не тільки отримати певну систему теоретичних знань, усвідомити закономірності діяльності НДО соціальної сфери, але й всебічно застосовувати їх у практичній діяльності. У результаті засвоєння студентами навчального матеріалу вони повинні знати структуру і принципи діяльності організацій недержавного сектора, основні технології взаємодії у соціальній роботі з НДО.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балтачєєва Н. А. Теорія та практика формування і реалізації соціальної політики в Україні: монографія / Н. А. Балтачєєва / МОН України. Донецький нац. ун-т. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – С. 44-61. 2. Вовк В.С. Надання соціальних послуг організаціями громадянського суспільства та регулювання волонтерського руху [Текст] / В.Вовк // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал. - К.- 2007.- № 4, жовтень - грудень. -С. 68 - 76. 3. Галабурда Ю. Молодіжний недержавний сектор у контексті становлення громадянського суспільства в Україні [Текст] / Ю.Галабурда // Соціальна політика і соціальна робота. Український науковий і громадсько-політичний часопис.-К.-2001.-№ 2 (18).- С.19- 33. 4. Громадські об'єднання в Україні [Текст] / За ред. В.М. Бєсчастного.- К.: Знання.- 2007.-С.130-131. 5. Довідник неурядових організацій України [Текст] / Творчий центр Каунтерпарт.-К.-1998.-519с. 6. Жовніренко П. Діяльність громадських організацій: корисні поради [Текст] / П.Жовніренко // Соціальна політика і соціальна робота. Український науковий і громадсько-політичний часопис.-К.-1999.-№3-4(11-12).- С.140-153. 7. Розвиток недержавних організацій соціальної сфери [Текст] / Р.Кравченко, Н. Кабаченко, О.Васильченко // Соціальна робота в Україні: перші кроки / Ред. В. Полтавець.- К.: Видавничий дім «KM Academia».- 2000.- С.130-144. 8. Шевчук П.І. Соціальна політика [Текст] / П.І.Шевчук.-Львів.:Світ.-2003.- 400 с. <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Горемікіна Ю. Проблеми розвитку недержавних організацій у сфері надання соціальних послуг // Демографія та соціальна економіка. – 2009. – №1(11). 10. Горєлов Д. Роль громадянського суспільства у реформуванні системи надання соціальних послуг населенню: – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/28.htm. 11. Соціальні послуги в Україні: Сьогодення та перспективи / Т.Н.Семігіна, К.С.Міщенко, Т.Г.Кіча та ін. – К.:

	<p>ВК «Зірка», 2007.</p> <p>12. Горемикіна Ю. Проблеми розвитку та реформування соціальних послуг в Україні // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №3, Т.2.</p> <p>13. Ньюмен К. Ліцензування соціальних послуг у європейських країнах // Соціальна політика і соціальна робота. № 4 – 2004.</p> <p>14.Іванова О., Семигіна Т. Система соціального обслуговування та соціальних служб в Україні // Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. — К.: КМ Академія, 2000.</p> <p>15. Інновації у соціальних службах: Навч. посібник / За ред. Т. В. Семигіної. К.: Пульсари, 2002.</p>
Обсяг курсу	<p><u>Денна форма навчання:</u> 40 години аудиторних занять. З них 20 год - лекцій, 20 год - практичних занять та 50 год самостійної роботи</p> <p><u>Заочна форма навчання:</u> 22 години аудиторних занять. З них 10 годин лекцій, 12 годин практичних занять та 68 годин самостійної роботи</p>
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Соціальна робота в центрах соціальних службах», «Соціальні технології розвитку громади», «Менеджмент соціальної роботи», «Основи соціально-правового захисту особистості».
Очікувані результати навчання	<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>Фахові компетентності ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення. ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб. ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх</p>

вирішення.

ФК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання

ПРН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРН18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРН19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 24. Здійснювати соціально-педагогічну діяльність на партнерських засадах, налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад, створювати умови для розвитку особистості, її здібностей.

Ключові слова	Соціальна робота, соціальні послуги, фахівець зі соціальної роботи, недержавна організація, громадський сектор, фандрайзинг.
Формат курсу	Очний, заочний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	екзамен

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>При викладанні навчальної дисципліни використовуються наступні методи:</p> <p><i>Пояснювально-ілюстративний метод:</i> лекція у формі розповіді – для пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу.</p> <p><i>Репродуктивний метод:</i> відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій – для засвоєння основних понять.</p> <p><i>Активні методи навчання:</i> послідовна й цілеспрямована постановка перед студентами завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання.</p> <p><i>Метод проблемного викладу навчального матеріалу:</i> створення проблемних ситуацій, надання допомоги студентам під час аналізу та подальшого спільного розв'язання поставлених завдань.</p> <p><i>Дослідницький метод:</i> залучення студентів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p><i>Наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо.</p> <p><i>Відеометоду</i> сполученні з новітніми ІТ та ТЗН (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).</p> <p><i>Методи організації самостійної роботи:</i> розв'язання завдань, виконання проектів, індивідуальних і командних творчих завдань.</p> <p>Навчання здійснюється через залучення до активної практичної діяльності.</p>
<p>Необхідні обладнання</p>	<p>Мультимедійний проектор, комп'ютер, фліпчарт, маркери.</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>Робота на практичних заняттях: 50 балів (10 занять по 5 балів).</p> <p>Екзамен 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p><i>Академічна доброчесність:</i> Очікується, що завдання самостійної роботи до кожної теми, виконані здобувачами вищої освіти, будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання запланованих видів навчальної роботи та двох колоквиумів. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>

Засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, поточного контролю знань. Водночас обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача вищої освіти під час семінарського заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвочасне виконання поставленого завдання.

Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запланованих видів навчальної роботи та екзамену.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до екзамену

1. Розвиток соціальної сфери в сучасній Україні.
2. Правове регулювання діяльності недержавних організацій в соціальній сфері.
3. Основні напрямки діяльності служб соціального забезпечення в Україні.
4. Розвиток благодійництва в Україні.
5. Меценатська діяльність в Україні.
6. Волонтерський рух в Україні.
7. Основні напрямки соціальної роботи органів місцевого самоврядування як недержавних установ.
8. Роль бізнесу в соціальній підтримці населення України.
9. Засади залучення коштів неурядовими організаціями.
10. Розвиток соціального партнерства в Україні.
11. Громадянське суспільство і його вплив на соціальні реформи в Україні.
12. Режим оподаткування НО.
13. Податкові пільги НО.
14. Зарубіжний досвід розвитку неурядових організацій в соціальній сфері.
15. Проблеми соціальної роботи в профспілках.
16. Специфіка роботи релігійних спільнот.
17. Порівняльний аналіз НО соціальної сфери України та Європи.
18. Функціонування міжнародних благодійних фондів в Україні.
19. Роль жіночих громадських організацій у вирішенні соціальних проблем.
20. Характеристика діяльності міжнародного Фонду «Відродження» у соціальній сфері.
21. Державні закупівлі соціальних послуг у недержавних суб'єктів, які надають соціальні послуги.
22. Створення благодійного фонду: установчі збори засновників та подача документів для державної реєстрації.
23. Звітування неприбуткової організації.

	<p>24. Роль громадських організацій у забезпеченні соціальної захищеності молоді в Україні.</p> <p>25. Види діяльності НО.</p> <p>26. Визначення ролі недержавних організацій у системі надання соціальних послуг в Україні.</p> <p>27. Аналіз діяльності НО соціального спрямування.</p> <p>28. Забезпечення підготовки професійних кадрів для НО.</p> <p>29. Роль громадських організацій у соціальному забезпеченні: український та зарубіжний досвід.</p> <p>30. Стосунки недержавних організацій, які надають соціальні послуги із бізнесовими колами як важлива складова менеджменту організації.</p> <p>31. Стосунки недержавних організацій, які надають соціальні послуги із ЗМІ як важлива складова менеджменту організації.</p> <p>32. Правила проведення прес-конференції та написання прес-релізу.</p> <p>33. Особливості стосунків зі ЗМІ.</p> <p>34. Правила проведення прес-конференції та написання прес-релізу.</p> <p>35. Міське соціальне замовлення.</p> <p>36. Положення про міське соціальне замовлення.</p> <p>37. Угоди про спільну діяльність між міською (районною) державною адміністрацією та громадською організацією навиконання соціальних послуг.</p>
Опитування	По завершенню курсу студентам буде надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

№ п/п	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	<p>Тема 1. Загальна характеристика недержавних організацій у системі соціальної допомоги Загальна характеристика недержавних організацій. Поняття та значення НДО. Тлумачення недержавного сектору в гуманітарних науках. Структура НДО та основні посади в організації. Проблема розподілу обов'язків. Формальне та неформальне лідерство. Моделі розподілу повноважень в НДО. Функції НДО та основні напрями й методи їх роботи.</p>	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	1,2,5, 6,9,10	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. Значення терміну «недержавна організація». (5 год.)	1 тиждень
2.	<p>Тема 2. Особливості НДО соціального спрямування в Україні Досвід соціальної роботи громадських організацій в Україні. Механізми активізації діяльності НДО в соціальній сфері.</p>	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	1, 5, 6, 12,14	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. (5 год.) 1. Основні напрями соціальної допомоги НДО в Україні. 2. Практичні приклади діяльності вітчизняних НДО в соціальній сфері. 3. Специфіка діяльності НДО в сучасних умовах.	2 тиждень
3	<p>Тема 3. Особливості взаємодії державних та недержавних організацій у соціальній роботі Форми та методи взаємодії державних установ та</p>	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	3,5, 6,7,12,15	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. (5 год.) 1. Методи контролю збоку	3 тиждень

	громадських організацій. Сфери співпраці влади та громадських організацій. Проблема формування універсальних стандартів соціальних послуг.			влади за діяльністю НДО. 2. Поняття міського соціального замовлення.	
4	Тема 4. Професійні об'єднання працівників як виразники соціальної політики держави Проблема соціального захисту працівників. Державні гарантії працівникам у сфері соціального захисту. Контроль державою виконання законодавства. Відмінності в соціальному захисту державних та приватних організацій. Перспективні напрями розширення соціальної політики держави у сфері праці.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	1, 3, 14	Опрацювати матеріали лекції Поділитись на групи з 4-5 студентів. Оцінити складові соціально-правового захисту населення (5 год.)	4 тиждень
5	Тема 5. Діяльність профспілкових організацій у сфері соціальної допомоги Тлумачення профспілок в Україні: законодавче підґрунтя та специфіка функціонування. Дискусії щодо необхідності реформування профспілок. Напрями діяльності профспілкових об'єднань у сфері соціальної роботи. Основні методи надання соціальної допомоги профспілками. Законодавче врегулювання діяльності профспілкових організацій.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	5,6,13,14 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: профспілкова організація. (5 год.)	5 тиждень
6	Тема 6. Діяльність релігійних організацій у сфері соціальної допомоги Тлумачення поняття релігійної організації. Типологія релігійних організацій. Дані щодо релігійних організацій в сучасній Україні. Основні напрями діяльності релігійних організацій у сфері соціальних послуг. Специфіка роботи релігійних НДО. Місіонерство чи допомога? Практичні приклади діяльності релігійних НДО у соціальній сфері. Позитиви та небезпеки в діяльності релігійних НДО.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	1, 5, 6 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. Значення терміну «релігійна організація». (5 год.)	6 тиждень

7	Тема 7. Соціальна діяльність комерційних структур Поняття благодійництва у сфері соціальних послуг. Історичний огляд благодійництва. Основні напрями допомоги комерційних структур в соціальній сфері. Практичні методи благодійної діяльності	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	12, 13, 14	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. Методи надання соціальної допомоги комерційними структурами. (5 год.)	7 тиждень
8	Тема 8. Специфіка стосунків НДО із комерційними організаціями, засобами масової інформації та владою Правове забезпечення діяльності недержавних організацій, які проводять різні види соціальної роботи. Проблема активізації благодійної діяльності комерційних структур. Співпраця зі ЗМІ. Формування громадської думки. Перспективи реформування законодавчого оформлення благодійництва. Підтримка владними структурами НДО. Напрямки співпраці між НДО та місцевим самоврядуванням.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	5,6,13,14 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. Значення терміну «комерційна організація». (5 год.)	8 тиждень
9	Тема 9. Міжнародний досвід надання соціальних послуг НДО Загальна характеристика поняття НДО за кордоном. Аналіз специфічних секторів діяльності НДО різних країн. Соціальна робота недержавного сектора в пострадянських країнах. Основні напрями соціальної роботи громадських організацій у Німеччині, Польщі та інших країнах близького зарубіжжя. Аспекти соціальної роботи недержавних організацій Скандинавських країн. Соціальні послуги НДО в США.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	3,5, 6	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити значення терміну «міжнародна НДО». (5 год.)	9 тиждень
10	Тема 10. Практика діяльності зарубіжних НДО в Україні Практичні аспекти діяльності НДО. Напрями діяльності зарубіжних НДО соціального спрямування в Україні. Особливості допомоги	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год.	3,5, 12, 15	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання. Аналіз діяльності конкретних зарубіжних НДО.	10 тиждень

	Україні всучасних умовах. Міжнародні благодійні фонди в Україні та їх підтримкаНДО.			(5 год.)	
--	---	--	--	----------	--